

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

ילקוט ניצול הזמן

חלק א'

לעורר על ניצול החיים העוברים מהר מאד
ותוכחה על עוון ביטול תורה שהוא כנגד כולם

אור הזוהר 151 ★ תמוז תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

קריאת ספר זה לא תגרום לך לנצל את הזמן כראוי, הדבר שיכול לגרום לך לנצל את הזמן - זו היא המחשבה הסדר והזריזות. כדי לשלוט על הזמן - עליך להפנים את הכתוב כאן, וזה תלוי בך.

וכלשון רבינו הרמח"ל ולה"ה לענין קניית היראה ונכון לענינו: (מסילת ישרים, דרך קניית היראה): "אין היראה נלמדת אלא מן הקריאה הבלתי נפסקת וכו' ואינה נקנית אלא על ידי לימוד, ואין לימוד ליראה אלא ברוב ההתמדה בתורה ודרכיה בלי הפסק, והוא שיהיה האדם מתבונן ומעיין בדבר הזה תמיד בשבתו, בלכתו, בשכבו, ובקומו, עד שיקבע בדעתו אמת הדבר, דהיינו: אמתת המצא שכינתו יתברך בכל מקום, והיותו עומדים לפניו ממש בכל עת ובכל שעה, ואז יירא אותו באמת".

רצוי לקרוא כל הכתוב בספר הזה בקול רם עוז ותעצמות, ובשפתים דולקות. והקול מעורר הכוונה. ובהתפעלות הנפש ולב שומע ולא בהעברה בעלמא.

ויתפלל לבורא ית' שיפתח לבו ויכנסו דברי האמת האלו לתוך לבו. ויקיים בשמחה מצות התשובה. וכה יאמר (בדמ"ע):

רְבוֹן הַעוֹלָמִים אֲבִינוּ הָאֵל הַרְחֵמֵנוּ רַחֵם עָלֵינוּ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב "כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם":

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲתָה צוֹיֵת בְּתוֹרְתֶךָ הַקְדוֹשָׁה, "וּמַלְתֶּם אֶת עַרְלַת לְבַבְכֶם וְעִרְפַּכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד". אֲתָה הוּא הַמְּסִיעַ לְבָא לִיטְהַר, אָנָּה סִיעֵנִי לְקִיָּם מִצְוֹתֶיךָ, מוֹל אֶת לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב "וּמֹל ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לִבְבֵךְ וְרַעְדָּה לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ לְמַעַן תַּחֲיֶה" (עיין בשערי תשובה פ"א סימן א"ג). "הַמְּצֵא לָנוּ בְּבִקְשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וּבְבִקְשָׁתֶם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וּמְצֵאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ". אֲבִיךָ מִמְּךָ - אָנָּה הַסֵּר מִמֶּנּוּ טְמֻטוֹם הַלֵּב! "תְּבִיאֵנוּ אֶל הַר קְדִשְׁךָ וְשִׁמְחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב "וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדִשִׁי וְשִׁמְחֵתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וּזְבַחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". שְׁמַע קוֹלֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרִצּוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנִשְׁוֹבָה תִּדְרַשׁ יְמֵינוּ בְּקִרְבֶּךָ:

(מתוך תפילת יום הכפורים)

א. וכדאמר ר"א בן דורדיא "אין הדבר תלוי אלא בך" (ע"ז יז), יעו"י"ש
הדק היטב ונורא הוא.
ב. הרס"ג, היראים, הסמ"ק והרמב"ן שתי מצוות: "ומלתם את ערלת לבבכם" - כמצות עשה, "ועורפכם לא תקשו עוד" - כמצות לא תעשה. "ועורפכם לא תקשו עוד". לעיתים אדם מוכן למול את ערלת הלב, אך

העקשנות שבו לא מאפשרת לו לעשות זאת.
אדם מתעקש להישאר בעמדתו, הוא לא מצליח להגיע לשינוי ובכך מונע מעצמו את פתיחת הלב...
ג. וז"ל: "והתבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו", שנאמר (דברים ל, ב)

העקשנות שבו לא מאפשרת לו לעשות זאת.
אדם מתעקש להישאר בעמדתו, הוא לא מצליח להגיע לשינוי ובכך מונע מעצמו את פתיחת הלב...
ג. וז"ל: "והתבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו", שנאמר (דברים ל, ב)

מצוה להעתיק ולצלם ולפרסם בחינם לזכות את הרבים

'שאל בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל "כגון אני שלמדתי את כל התורה מה אני ללמוד חכמה יוניתי?" אמר לו: "כתיב 'והגית בו יומם ולילה' - צא ובדוק שעה שהיא לא מן היום ולא מן הלילה ולמד בה חכמת יוניתי" (מנחות צט).

הקב"ה ברא את הזמן, אילו היית אתה בורא את הזמן - היה הזמן שלך והיית יכול לעשות בו כרצונך, ועכשיו שהקב"ה ברא את הזמן - הזמן שלו, וציוך להגות בתורה יומם ולילה - אינך רשאי לבטל את זמנו של הקב"ה? (החפץ חיים).

ולכן מברכין בכל בוקר ברכת התורה לפני ולא לאחריה, כי מצות הגיית התורה היא כל היום וכל הלילה, ואין שעה שאינו חייב לעסוק בתורה על כן לא שייך לברך לאחריה (ב"ב בסי' מ"ז בשם הרשב"א).

וזהו הטעם שאנו מתפללין "ותן חלקנו בתורתך" בברכת "המפיל" בשעת הליכה לשינה, כי כתיב "והגית בו יומם ולילה" והחוב על האדם לעסוק בתורה ובמצות תמיד בכל עת, ובשעת שינה האדם בטל מתורה ומצוות, אלא שהוא דבר הכרחי לאדם מצד שהוא אדם, ולכן שלא יחוש כאילו הוא פורק מרצונו עול התורה מעליו, לכן מתפלל אז באותה שעה "ותן חלקנו בתורתך, ותרגילנו לדבר מצוה" (ר' יחזקאל לנדא, זל"ח).

תנן באבות פ"ד (ט"ז) 'ר' יעקב אומר, העוה"ז דומה לפרוודור בפני העוה"ב, התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין'. וזהו עיקר גדול בחיי האישי הישראלי לידע שעוה"ז הוא עולם המעשה ועוה"ב הוא עולם הגמול, ועוה"ז הוא השער להכנס בו לעוה"ב, ולכן יזהר לבלי לאבד הזמן בחנם כי הזמן הוא יקר מכל הנמצאות והיום שעבר לא יחזור עוד.

ודיו שההכרחיות נוטל חלק גדול מהזמן וימי חיי האדם קצרים ובהגיע האדם לימי הזקנה רואה שהכל הבל, ולזה אמר שלמה (קהלת י"ב) "וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבוא ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" וימי הרעה הם ימי הזקנה ואשר אז תאמר אין לי בהם חפץ כלומר בכל עניני עוה"ז ואז מעצמך תכיר האמת אבל כחותיך יהיו חלושים ולכן זכור את בוראך בימי בחורותיך ותמסור נפשך על קדושת ה' (ר' יחיאל מיכל אפשטיין, ערוך השולחן).

כתב החסיד רבינו יונה ז"ל: "כל המוציא זמנו בדברי בטלה הרי הוא ככופר בעיקר שאינו מאמין שמלא כל הארץ כבודו. כי המאמין שעומד לפני הקב"ה לא יעשה דבר נגד רצונו, וקשה בעיניו דבר זה יותר מכל העבירות, כי שאר עבירות אם יחטא פתאום ויצרו הטעהו שלא שם יראה ה' כנגדו, אין עונשו גדול כל כך כמו זה אשר בזדון נפשו יושב שעה אחת ולפעמים כל היום, ולא

דרשו במדרש רבה (בראשית פ"ד אות ט', ר' לוי בשם ר' חנינא ובדברים ואתחנן פ"ב אות ל"ז בשם ר' מאיר ושם איתא חייב): על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלט לבורא, מה טעם (תהלים קג) "כל הנשמה תהלל יה", כל הנשימה תהלל יה' (מפני שבכל רגע נעשה כבירה חדשה ומתחדש בו כח החיים בנשימתו מחדש בכל עת").

והמובן מכאן שיש לברך על הנשימה. ועל זה נאמר "אזמרה לאלוקי בעודי" בעוד נשמתי בקרבי.

כיון שאנו מודים על כל נשימה ונשימה ועל כל רגע ורגע היכן אנו מודים על עצם הזמן שהוא חיינו, וחשוב הוא עד מאד?

והתשובה היא, שמציאות הזמן נקרא 'ראשית' והיא הבריאה הראשונה כמ"ש "בראשית - ברא אלקים" שבתחילה נברא הזמן ובתוכו כל הבריאה, וב"ברוך שאמר" אנו אומרים "ברוך עושה בראשית", ובוה מודים על בריאת הזמן (הגר"א ז"ל).

ובעבור ההודאה על הזמן הבה נתבונן שכל רגע שחולף איננו עוד, והזמן מוגבל הוא, כמה יש לנצלו לדברים התכליתיים ולא לבטלו להבל. והיאך יכולים אנו להודות על הזמן ואח"כ לזרוקו לריק, האין זו כפירה בטובה הגדולה הנקראת זמן?

וה"חפץ חיים" היה מזכיר תמיד: "העיקר הוא שלא להיות שוטה!" והיה מביא על כך את הגמרא בחגיגה (ד) "איזהו שוטה כל שמאבד מה שנותנים לו", היש מתנה גדולה מן הזמן? והיש שוטה גדול ממי שמאבד את הזמן בידים? (והוא מדברי היערות דבש שמואל לקמן).

ואמר ר' יצחק אייזיק שר זצ"ל, כי המצוה הראשונה בתורה היא לא להיות שוטה, וישאלהו היכן כתיב בקרא שאסור להיות שוטה? ויען ויאמר: "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין" (תהלים לב, ט).

ומרגלא בפומיה דמרן הרב שך זצ"ל: "העבירה הכי גדולה בתורה היא להיות שוטה!"

והיינו שבהתעלמות מן החכמה עוברים על לאו מדברי קבלה. 'אנו צריכים להתפלל להשי"ת שיעזור ויסייע לנו להמנע מבזבז הזמן. ועל זה מתחננים:

"למנות ימינו כן הודע ונביא לבב חכמה" (תהלים צ) - שנדע להחשיב כל יום כראוי.

כל מה שאנחנו היום וכל מה שנהיה בעתיד הכל הוא תוצאת צורת החשיבה שלנו והדרך שבה אנו משתמשים בזמנינו.

השי"ת חילק את הזמן לדקות שעות ימים שבועות חודשים ושנים כדי שנשים לב את חליפתו ונצל אותו ביותר (ר' אביגדור הכהן מילר, רנו צדיקים).

האדם לבוא לידי התחזקות כשנופלת לו מחשבה בשעת תפילה ועבודה "הלא אתה מלא פשעים וחטאים, ואיך תוכל ולפתוח פיך לדבר דברים לפני אל מלך גדול ונורא?" וכזאת ישיב אל לבו שהרגע נעשה בריה חדשה, ולא חטא עוד ברגע זה, ואם כן יכול לעמוד ולהודות לפני השי"ת ברגע זה (ר' ישראל מרוזין, כנסת ישראל).

ו. 'כן' פירושו 'כראוי' כמו "כן בנות צלפחד דוברות". ז. כתיב "והגית בו יומם ולילה", ו"אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", וכי אפשר לעסוק בה כל היום וכל הלילה? אלא כל המחשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה כאילו עשאה, כי הקב"ה מצרף מחשבה למעשה (ס' הליקוטים).

"ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך". ואומר בגוף הענין (דברים ל, ו) "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" להשיג אהבתו.

ד. והטעם שנקט שם זה כי כתוב "ביה ה' צור עולמים" ואמרו (מנחות כט): באות י' נברא עוה"ב ובאות ה' עוה"ז, והנשמה באה מהעולם העליון והגוף מהעוה"ז, והנשימה היא המקיימת את הנשמה בגוף.

ה. 'מקומה הטבעי של הנשמה הוא בין העליונים ולשם היא שואפת תמיד, ובכל רגע היא רוצה לצאת מן הגוף ולחזור למקורה, רק שהשי"ת אינה מניחה לצאת. ונמצא שבכל רגע נעשה בריה חדשה, ומזה יכול

וכמה, כך אמר משה אם אישן כמה מרגליות מדברי תורה אפסיד על אחת כמה וכמה אנו בל ניתן שינה לעינינו ולעפעפינו תנומה.

ובני אדם העוסקים בתורה הם מתעצלים, וזה הזמן הקצר מאבדין אותו בביטול התורה, ובין כך ובין כך מלאכת בעל הבית היא מתבטלת הרבה בעצלותם, ושוא תאמר בעל הבית אינו מקפיד על עצלותם, אינו כן, אבל הוא דוחק אותם, שנאמר 'הגית בו יומם ולילה' (יהושע א ח) ואם תאמר מה הפסדתי בביטול, דע כי השכר הוא הרבה וההפסד גדול, ואין לנו רשות להבטל אפילו שעה אחת.

'ובעל הבית דוחק' וכמו שאמרו: 'בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שכל מי שאינו עוסק בתורה תדיר נקרא נוזף.

ופירשו המפרשים, שהרי הלומד בתורה חשוב כמי שאומרים לו מנה זהובים וכל אשר תמנה כאשר תוכל תקח לך שבודאי לא יעף ולא יגע מלהיות מונה והולך כל היום וכל הלילה, ואם יתעצל ולא ימנה הרי מבזה את הזהובים ומודה שאינם חשובים בעיניו, כן הדבר הזה.

ועוד פירשו, שעלובן התורה הוא שהרי כל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נוזף, וזה כ"כ התורה מאוסה בעיניו עד שמתרצה להיות נוזף דהיינו מנודה ולא לעסוק בתורה - אין לך עלבון גדול מזה.

ואפילו אם ילמוד האדם כל היום וכל הלילה, רק חצי שעה ירצה לפנות עצמו לבטלה לעסוק בשחוק או בדברים בטלים ולהיות מיושבי קרנות - אין פוטר אותו מיום הדין!

ובמאמר ר' ישמעאל (שהובא לעיל) שאמר לבן אחותו ששאל לו לאחר שלמד כל התורה כולה אם מותר לו ללמוד חכמה יונית ואמר לו "קרא כתיב 'הגית בו יומם ולילה' צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית!" כל שכן אנו יתמי דיתמי חסרי מדע כי דלונו מאד.

וכתיב "לא תרפני עד בלעי רוקי", ופירשו רז"ל הקדושים אשר אנו מאמינים אשר הם אמת ודבריהם אמת, שאפילו על זמן מועט כדי בליעת הרוק אדם עתיד ליתן דין וחשבון ושואלים ממנו במה הוציא.

אוי לנו מיום הדין ומעומק הדין ועל זה וכזה לבבות יכאבו איך הותרה הרצועה ואיך נשתכחה תורה ונעשה כהתר אפילו לקצת ת"ח ורבים מעמי הארץ להיות מאבדים הזמן יקר הערך כמה שעות בשחוק ובדברים בטלים ואסורים.

ועל כן עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו צדיק הוא ה', שהרי אמרו רז"ל על פסוק "בפשע יעקב כל זאת" שכל הצרות ורעות הבאות לעולם על הכלל ועל הפרט ועכ"ב משיחא הכל הוא בעון בטולה של תורה.

הנה כי כן אליכם אישים אקרא בני אל חי חזק ונתחזק בעד אלקיני ונחוס על כבוד קוננו ועל נפשינו רוחינו ונשמתינו ולא נאבד עצמנו לדעת ונאמין בתורתנו הקדושה ובדברי רז"ל הקדושים ומכאן ולהלאה לא נאבד הזמן יקר הערך לבטלה, רק בשכבנו ובקומנו נשיח בתורה ונשמח ונעלוז בדברי תלמוד תורה ומצות, ובהם נהגה יומם ולילה, אולי יתעשת האלקים לנו ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה.

ואל יאמר הסוחר מה חובתי עוד ואעשנה הנה למדתי כך וכך תהלים כך וכך זוהר הקדוש, מעמדות, וכדומה וכבר נלאתי כי מי

יזכור ה' ולא יזכור לפני מי הוא עומד ומשחק עומד ומכעיס, ולא יבוש מגדולתו, ולא יפחד מדינו, והוא עובר על מה שכתוב בתורה "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך".

ואם תאמר שהוא זוכר את השי"ת ואת תורתו ואף על פי כן הוא עומד ומשחק, הרי זה במזיד מבזה את ה' ואת התורה הקדושה, שאומר בלבו "אין הקב"ה מעניש למי שאינו עושה רצונו".

והוא כופר בדברי חכמים והוא צדוקי, והוא דומה לאותם שהיו עובדים עבודה זרה בסתר ואמרו "עזב ה' את הארץ" ואין רואה אותם, ואלו עובדים עבודה זרה בגלוי ואין מוחה בידם" (כבוד החכמים שער היראה).

"עד כאן דבריו האיזמים המחרידים את הרעיון למי שמעמיק להתבונן עד היכן הדברים מגיעים, ועד היכן סכלותו ופחיתותו של האדם המאבד את הזמן היקר שבכל נמצאים בעוון החמור הזה של בטלה, וכאשר ינצל מהעוון החמור של בטלה ויהיו כל רגעי יקרים אז האיש הזה יהיה מאושר בעוה"ז כי זכות התורה תגין עליו שינצל מרשת היצר הרע" (ר' משה יהודה ליב גולדברג, מספד תמוריים).

"הוא ימשול על הזמן ולא הזמן עליו. ואז ירגיש חפץ בחייו וימיו יהיו לו לעדן וענג כי ירגיש כי הוא ממלא את חובתו בעולמו ומשתלט מיום ליום הולך ואור עד נכון היום" (ר' אברהם זלמנס).

שנינו באבות (פ"ד מ"ז): יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, וביאר הרמב"ם ז"ל, וז"ל:

"כבר ביארנו בפרק י' מסנהדרין שאין אחר המות שלמות ולא תוספת, אמנם ישלים האדם ויוסיף מעלה בעוה"ז, ואל זה רמו שלמה באמרו "כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה".

אבל הענין ההוא אשר ילך האדם עליו ישאר לעולם, ולזה צריך שישתדל האדם בזה הזמן הקצר ולא יאבד זמנו אלא בקנות המעלות לבד מפני שהפסידו מרובה אחר שאין לו תמורה ולא תקנה, וכאשר ידעו החסידים זה לא ראו לכלותו אלא בחכמה ובתוספת המעלות והרויחו זמנם כולו על דרך האמת ולא פזרו ממנו בעיני הגשמים אלא זמן קצר מאד ובדבר הצריך שאי אפשר זולתו, ואחרים הוציאו זמנם כולו בגשמיות לבד ויצאו ממנו כאשר באו כלעומת שבא כן ילך והפסידוהו כולו הפסד עולמית, וההמון כולם יהפכו האמת בזאת השאלה ויאמרו שהכת הראשונה הפסידו העולם והכת האחרונה הרויחו העולם, והענין בהיפך כמו שספרנו והם שמים חושך לאור ואור לחושך ואוי למאבדים האמת.

והענין הזה עשה שלמה ע"ה עיקר בקהלת בשבחו הרווחת העולם וגנותו, הפסדו וביארו, שאין ריוח וקנין אחר המות מן הדבר אשר יבצר ממנו הנה, וזה כולו אמת וכשתבחן הספר ההוא בזאת הבחינה יתבאר האמת, עכ"ל.

ועל זה אמר רבי טרפון (אבות פ"ב מט"ו): "היום קצר, והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל דוחק. ופירשו המפרשים, שחיי העוה"ז קצרים הם כנגד התורה שהיא מרובה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" ואין יורד לסופה, ולימודה נקרא מלאכה, ואותם ארבעים יום שעמד משה רבינו ע"ה בהר סיני לא ישן. משל למלך שאמר לעבדו מדוד זהובים מכאן ועד למחר וכל מה שתמדוד יהיה שלך, איך ישן, והלא באותה שעה יפסיד כמה

שהוא תלמיד חכם יוכל לעסוק בתורה כל היום אבל בלימודים אלו אי אפשר להיות עוסק כל היום -

גם זה הבל, שהרי אמרו רז"ל 'מי שאינו יודע ללמוד אם יהיה חוזר כל היום פסוק "ואחות לוטן תמנע" הרי חשוב לפני המקום כאלו עוסק בנגעים ואהלות', ואין טענה זו פוטרת אותו מן הדין רק יטרה ויהיה חוזר על למודו אפילו אלף פעמים ולא ישב בטל לכבוד השי"ת ולכבוד תורתו.

והנה כל השומע זאת וכזאת וכזאת דברים שדשו בהם רבים ונעשה להם כהיתר יחשוב שהוא דבר בלתי אפשר לקיימו להיות פרוש מן העוה"ז כמלאכי השרת...

אך מי יתן והיה שאמצא כתוב באיזה ספר שה' במשפט לא יבא על דברים אלו - גם אני החרשתי, אבל צר לי על עצמי ועל אחינו בני ישראל כי יגורתי מפני האף והחמה שפוכה אשר על ראש רשעים יחול על כל הוא דבר פשע ביום הדין הגדול איום ונורא מי יכילנו?

על כן מרוב צערי דברתי עד כה לעצמי והשומע ישמע ועליו תבא ברכת טוב, וכל ההתחלות קשות, ולפום צערא אגרא (ר' אליעזר פאפו, פלא יועץ ערך תורה).

והדחיקה היא ע"י יסורין, וכמ"ש בברכות (ה.) כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקב"ה מביא עליו יסורין מכווערין ועוכרין אותו, אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה.

ועוד פירשו "היום קצר" - שכל ימי חיי האדם כולם נחשבים כיום אחד והוא קצר. וכן אמר משה רבינו ע"ה "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" ונראה לי ק"כ שנה - "היום", כאלו לא היו חיי רק היום.

וכן הובא במדרש (הובא בס' יד יוסף לר' יוסף צרפתי) ששאלוהו את מתושלח ביומו האחרון אשר חי על פני האדמה והוא בן תשע מאות ושישים ותשע שנים, "כמה ימי חיך?" והשיב "אינם בעיני אלא כיום אחד שנאמר: "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור", והביאור שאפילו חי אלף שנים - ביום המיתה דומה לו כאילו לא חי אלא יום אחד, "כי יעבור" מה שעבר עבר אין לי אלא יום זה שאני בו", וישאלו עוד ויאמרו "מה ראית בעולמך?"

ויען "איני אלא כנכנס דרך דלת אחת של הבית ויוצא מן השנית", כי העולם הבל וריק.

תנן התם (אבות פ"א מ"ג): רבי אליעזר אומר, "שוב יום אחד לפני מיתתך". שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, "וכי אדם יודע איזה יום ימות?" (עי' פסחים נד.). אמר להם, "וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה. ואף שלמה אמר בחכמתו, "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן ראשך אל יחסר". ופירש רש"י, "בגדיך לבנים" - נשמתך טהורה ונקיה (שבת קנג.).

ובהתיחס האדם אל כל יום כאל יומו האחרון עלי אדמות בודאי שישמור עצמו ואת זמנו, כי אחרי כן לא יוכל לשוב בתשובה, ואף אם יזעק "משה אמת ותורתו אמת" (עי' בבא בתרא עד.). כל היום וכל הלילה - אין שומעין לו, רק בחיים חיותו יוכל לתקן.

איתא בסנהדרין (קט.), דאנשי דור הפלגה יש מהם שנעשו ונהפכו לקופים. ומטבע הקוף שהוא מחכה ומעתיק את מעשי האדם אמנם לא בצורה מדוייקת, והסיבה לכך היא שזוכר ימי קדם עת היותו אדם, ורוצה לשוב למצב זה ואינו יכול.

כך אחרי פטירת האדם בראותו את האמת רוצה לשוב בתשובה ואיננו יכול, ונשאר באותו מצב שהיה בעת פטירתו. (שבט מוסר) (ועי' ברכות יח: במעשה דר"ז שהלך לבית הקברות ואותה ילדה בקשה שיוליכו לקברה את מסרקה וקנה לכחול ואף אחרי מותה נשארה במצב ושכל של ילדה עי"ש וברש"י).

העונש הגדול ביותר בגיהנם הוא החרטה, החרטה בגיהנם בוערת כמו האש הנורא ביותר "הייתי יכול להיות בגן עדן עם הצדיקים לעולם ועד, ראו מה הפסדתי, בחושי שאני חכם ולכן הייתי קר בחוסר התלהבות".

ועל זה בכה רבי ואמר: "יש קונה עולמו בשעה אחת" (ע"ז יז). ואותה שעה יפה מכל חיי העולם הבא (כדאמרינן לעיל).

ומעשה ברבי ישראל סלנטר שהלך ברחוב בשעת לילה מאוחרת, והנה ראה אור בוקע מתוך חלון אחד הבתים ויסר לשם וידפוק על הדלת ויפתח לו הסלנדר ויאמר לו ר' ישראל: "מדוע הנך עובד בשעה מאוחרת כזו?". ויען אותו הסלנדר: "כל זמן שהנר דולק עוד אפשר לפעול ולתקן".

ויצא משם ר' ישראל בהתפעלות גדולה, ושמעו אותו מתהלך בחדרו אנה ואנה וחוזר על משפט זה בהתלהבות "כל זמן שהנר דולק עוד אפשר לפעול ולתקן!", והביאור הוא כי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז) וכל זמן שחיים אפשר לפעול ולתקן מעשיו.

הקב"ה שלח לנו "תיבת נח" של הרשב"י
שבת "היהו הקדוש"
להצילנו מהמבול הנורא!

התעלולים יחזרו כבוד הקדוש
 אלו אנו דשא משגלילי מים
 דא דאקרי ספר הוה, דאיתו
 מדינת גז ונתמנשו זה שנים
 מעיר ושבע מדינותא וזמני
 אפי מירד, תעובי שמימי
 דבתי ויזכבו (שבת א) כי יתן
 הילוח ויאריה תשליחו. (דא
 אורה ונפלא דא.
 (והי יתן לו דין קדוש מירא מירא)
 (ועי' תעובי זה חסד זה לב עמוד
 ר' מרקיטא הפעיל אורי חסדי ויה
 כמירא ויזכרו דשמי הקדוש ויזכרו
 סודיכו, וזאת אלה אלה, יא.)

"תיבת נח" של הרשב"י

התעלולים יחזרו כבוד הקדוש... (הטקסט המלא נמצא בתמונה)